

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘๘/๒๕๔๗

วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมือง (นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรค)
ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองให้รับจดทะเบียน
การจัดตั้งพรรคมหาชน

คำร้องลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ ที่นายประพันธ์ศักดิ์ ฯ ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ
มีข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

๑. นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคมหาชน ในฐานะผู้ขอจัดตั้ง
พรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดให้นายทะเบียนพรรคการเมือง
(ผู้ถูกร้อง) มีคำสั่งรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชน แทนการรับและการตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ
ของพรรคราษฎรในรายการชื่อ จากเดิมชื่อ “พรรคราษฎร” เป็นชื่อ “พรรคมหาชน” เพื่อลบล้างแก้ไข
การโต้แย้งสิทธิมหาชน กรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองในชื่อ
“พรรคมหาชน” ตามคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ได้รับเลือกตั้ง
เป็นหัวหน้าพรรคมหาชน ซึ่งเป็นการไม่ชอบด้วยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่ชอบด้วยหลักกฎหมายมหาชน และไม่ชอบด้วย
หลักรัฐศาสตร์ว่าด้วยอุดมการณ์แห่งพรรคการเมืองในระบบการเมืองสมัยใหม่ โดยผู้ร้องอ้างว่า เมื่อวันที่
๒๕ มกราคม ๒๕๓๗ ผู้ร้องในฐานะชนชาวไทย ได้ใช้สิทธิเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง
เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองภาคประชาชน โดยมีหลักการและวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการทางการเมือง
ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามหลักการแห่งรัฐธรรมนูญ
ซึ่งตามหลักรัฐศาสตร์ถือได้ว่าเป็นการก่อกำเนิดพรรคการเมืองตามธรรมชาติภายนอกรัฐสภา ผู้ร้อง
และคณะซึ่งได้รวมกันดังกล่าว ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในนาม “พรรคมหาชน” ซึ่งประกอบด้วย
หน่วยองค์กรย่อย คือ สภาประชาชนสนามหลวงและสภาราษฎรตลอดมา จนกระทั่งเป็นที่รับทราบ
ในสังคมการเมืองของประเทศไทยอย่างแพร่หลาย

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ โดยมีหลักฐานเป็นสำเนาใบตอบรับของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในวันเดียวกันนั้น ได้มีนายปาน พิงสุจริต รองเลขาธิการของพรรคการเมืองซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วในชื่อ “พรรคราษฎร” ได้มายื่นหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคราษฎรในรายการ “ชื่อพรรค” โดยเปลี่ยนแปลงชื่อเป็น “พรรคมหาชน” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓

๒. เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน ได้มีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๗๐๑๖ ลงวันที่เดียวกัน แจ้งแก่ผู้ร้อง ให้ผู้ร้องจัดส่งและแก้ไขหลักฐานประกอบการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ “พรรคมหาชน” จำนวน ๑๐ รายการ ไปยังนายทะเบียนพรรคการเมืองภายใน ๗ วัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ โดยหนังสือดังกล่าวได้แจ้งแก่ผู้ร้องด้วยว่า “นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน ตามนัยมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงปรากฏชื่อพรรคมหาชนเป็นพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว” และภายหลังจากผู้ร้องได้รับหนังสือแจ้งให้จัดส่งและแก้ไขหลักฐานประกอบการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ “พรรคมหาชน” ดังกล่าวแล้ว ผู้ร้องได้ดำเนินการแก้ไขหลักฐาน จนครบถ้วนเรียบร้อย และจัดส่งทันตามกำหนดระยะเวลา ๗ วัน

ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคมหาชน ซึ่งผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งไว้ โดยให้เหตุผลว่า “นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบคำขอที่ให้แก้ไขเพิ่มเติมแล้วปรากฏว่า ไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคการเมืองจากพรรคมหาชนเป็นชื่อพรรคการเมืองอื่น ทำให้ชื่อพรรคการเมืองซ้ำกับชื่อพรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมืองที่เปลี่ยนชื่อมาจากพรรคราษฎร ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ (๕) กำหนดว่า ชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำ หรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึง

กับชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองที่ได้ยื่นคำขอไว้ ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว จึงสั่งไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคมหานตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ของกฎหมายเดียวกัน”

เมื่อผู้ร้องได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองจากนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ผู้ร้องเห็นว่า คำสั่งนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับจดแจ้งการจัดตั้ง “พรรคมหาน” ซึ่งผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งไว้ นั้น เป็นการเลือกปฏิบัติให้อภิสิทธิ์แก่กลุ่มบุคคลใด บุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ก่อให้เกิดผลเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ร้องและคณะ ในการรวมกัน เป็นพรรคการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ เป็นการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๗ ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๓๓ โดยขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ดังนี้

๑) ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเพิกถอนการตอบรับการเปลี่ยนแปลงและหรือจดแจ้งการจัดตั้ง และการขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองและหรือการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งการจัดตั้งพรรคการเมือง ชื่อพรรคมหานให้กับคณะบุคคลซึ่งแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคภายในรายการชื่อจากเดิม ชื่อพรรคราษฎร์เป็นพรรคมหาน

๒) ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยืนยันการรับจดแจ้งและจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ “พรรคมหาน” ตามที่ผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งไว้ ให้ปรากฏในทะเบียนพรรคการเมืองและประกาศ การจัดตั้ง “พรรคมหาน” ในราชกิจจานุเบกษา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๘ โดยให้ผลตามคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗

ประเด็นในการพิจารณาและคำวินิจฉัย

มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจ รับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า “ให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน.....”

มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่งและวรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่า เอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔ (๓) มีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๓ หรือมีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขภายใน เจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียน

.....ฯลฯ.....

ถ้าผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง หรือดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่สั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๗ บัญญัติว่า “ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้ง พรรคการเมืองของนายทะเบียนตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง จากนายทะเบียน

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดแล้ว ให้นายทะเบียนปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น”

พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๗ ได้บัญญัติให้ผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองที่ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งไม่เห็นด้วย กับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๕ (กล่าวคือ เป็นกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔ (๓) แล้วเห็นว่า ข้อบังคับพรรคมีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ หรือคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองมีรายการ ไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๓ หรือเห็นว่ามีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง) มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้ง พรรคการเมืองจากนายทะเบียนพรรคการเมือง

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคมหาชน (ผู้ร้อง) ได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคมหาชนต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ในวันเดียวกันกับวันที่พรรคราษฎรยื่นขอเปลี่ยนแปลงข้อบังคับเพื่อเปลี่ยนชื่อพรรคเป็นพรรคมหาชน เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ แล้วมีคำสั่งตอบรับการเปลี่ยนชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน ส่วนการขอจัดตั้งพรรคมหาชนโดยผู้ร้องนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ แจ้งให้ผู้ร้องจัดส่งและแก้ไขหลักฐานประกอบการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง ๑๐ รายการ โดยแจ้งไปด้วยว่า นายทะเบียนได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคราษฎรในรายการชื่อพรรคจากพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชนแล้ว แต่ผู้ร้องไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคการเมืองที่ขอจัดตั้งจากพรรคมหาชนให้เป็นชื่ออื่น ทำให้ซ้ำกับชื่อพรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนจึงสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชน ตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ของกฎหมายฉบับเดียวกันซึ่งปรากฏตามหนังสือแจ้งคำสั่งลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ซึ่งผู้ร้องไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว จึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ เพื่อขอให้วินิจฉัยชี้ขาดสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชน และผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในกำหนดเวลา ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองจากนายทะเบียนพรรคการเมือง กรณีจึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๗ ประกอบมาตรา ๑๕ ดังนั้น จึงเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดได้

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ พร้อมเอกสารประกอบซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รวบรวมไว้ในสำนวนและส่งสำเนาให้ผู้ร้องทราบ สรุปข้อเท็จจริงตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบได้ว่า

๑. เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา พรรคราษฎรได้ยื่นหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อพรรคจาก “พรรคราษฎร” เป็น “พรรคมหาชน” เปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม จำนวน ๑๖ คน โดยมีนายเอนก เหล่าธรรมทัศน์ เป็นหัวหน้าพรรค และนายจเด็จ อินสว่าง เป็นเลขาธิการพรรค ตามมติ

ที่ประชุมใหญ่สามัญพรรคราษฎร ครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เพื่อให้
นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

ส่วนนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคมหาชน ได้ยื่นแบบคำขอ
จัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารประกอบเพื่อให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาจับตาดำเนินการจัดตั้ง
พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔
เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา

๒. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินการ ดังนี้

๑) ตรวจสอบเอกสารการแจ้งการเปลี่ยนแปลงของพรรคราษฎรดังกล่าว ปรากฏว่าครบถ้วน
ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด จึงได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ผู้เข้าร่วม
ประชุมใหญ่พรรคราษฎรมิภูมิดำเนินอยู่ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

๒) ตรวจสอบเอกสารประกอบการขอจัดตั้งพรรคมหาชน ปรากฏว่า

(๑) ขาดรายงานการประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง

(๒) ขาดบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของพรรคการเมือง

(๓) ขาดแผนที่แสดงที่ตั้งของสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง

(๔) นโยบายพรรคการเมืองไม่ชัดเจนตามที่กฎหมายกำหนด

(๕) ข้อบังคับพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดในที่ประชุมจัดตั้งพรรคการเมืองตามนัย

แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ และประกาศ
คณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๒
มิถุนายน ๒๕๕๑ มีรายการไม่ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑

(๖) บัญชีลงลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๑)

ไม่มีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง จำนวน ๓๐ คน

(๗) ไม่มีบันทึกประวัติผู้จัดตั้งพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๒) จำนวน ๔ คน

(๘) บัญชีรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๓) ไม่มีรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง จำนวน ๑๑ คน

(๙) บันทึกลับประวัติผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๔) ไม่มีรายชื่อกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๑ คน และบันทึกตำแหน่งกรรมการไม่ถูกต้องจำนวน ๓ คน

๓. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง การเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน และการขอจัดตั้งพรรคมหาชนของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเฟื้อง เนื่องจากยื่นขอใช้ชื่อพรรคซ้ำกัน เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมือง และการออกเสียงประชามติ ที่มีนายธนนิติ เศรษฐบุตร เป็นประธาน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้เห็นชอบ โดยคณะกรรมการดังกล่าวได้มีการประชุมและพิจารณาเรื่องนี้เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และได้มีมติว่าการขอเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน และเปลี่ยนแปลงภาพเครื่องหมายพรรคเป็นการเปลี่ยนแปลงในรายการที่กำหนดในข้อบังคับพรรค จึงเป็นการแจ้งการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ ซึ่งเป็นคนละกรณีกับการขอจัดตั้งพรรคมหาชนของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเฟื้อง ซึ่งเป็นการดำเนินการตามนัยของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๘ ถึงมาตรา ๑๖ จึงพิจารณาว่าเมื่อพรรคราษฎรดำเนินการตามขั้นตอนของข้อบังคับพรรคเกี่ยวกับการจัดประชุมใหญ่ ถูกต้อง ลักษณะของข้อบังคับพรรค นโยบายพรรค หรือการเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคไม่ขัดต่อ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๒ เอกสารครบถ้วนสมบูรณ์ก็ควรพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงตามนัยของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ ได้ ซึ่งแม้หากพบว่าการประชุมใหญ่ไม่ถูกต้องตามข้อบังคับพรรค ก็สามารถดำเนินการยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคได้ตามมาตรา ๖๕ ของกฎหมายฉบับเดียวกัน

ส่วนกรณีการแจ้งขอจัดตั้งพรรคมหาชนของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเฟื้อง เนื่องจากมีข้อบกพร่องหลายประการ ได้แก่ การไม่กำหนดข้อบังคับพรรคในที่ประชุมจัดตั้งพรรคตามมาตรา ๕ นโยบายพรรค อาจไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๐ เอกสารมีรายการไม่ครบถ้วนคือข้อบังคับพรรคมีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ เอกสารไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ (๓) จึงให้เสนอนายทะเบียนแจ้งให้นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเฟื้อง ดำเนินการแก้ไขภายใน ๗ วัน ตามนัยมาตรา ๑๕ และหาก

นายทะเบียนตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคราษฎรในรายการชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน
ก็ให้แจ้งไปยังนายประพันธ์ศักดิ์และคณะทราบ เพื่อพิจารณาเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นด้วย

๔. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งให้นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ได้รับเลือกตั้ง
เป็นหัวหน้าพรรคมหาชน จัดส่งเอกสารและแก้ไขเอกสารที่ยังไม่ครบถ้วนถูกต้องตามรายการที่กล่าวมา
ข้างต้น พร้อมทั้งแจ้งว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการ
ชื่อพรรคจากพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชนตามนัยของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ จึงปรากฏชื่อพรรคมหาชนเป็นพรรคการเมืองในทะเบียน
พรรคการเมือง ต่อมานายประพันธ์ศักดิ์ฯ ได้จัดส่งเอกสารและแก้ไขเอกสารให้ถูกต้องแล้ว เว้นแต่
ไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคเป็นชื่อพรรคการเมืองอื่น

๕. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบคำขอที่ให้
แก้ไขเพิ่มเติมแล้วปรากฏว่า ไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคการเมืองจากพรรคมหาชนเป็นชื่อพรรคการเมืองอื่น
ทำให้ชื่อพรรคการเมืองซ้ำกับชื่อพรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมืองที่เปลี่ยนชื่อมาจาก
พรรคราษฎรซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗
และโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔
วรรคหนึ่ง (๕) กำหนดว่า ชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำ หรือฟ้อง
หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้จัดตั้ง
พรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับ
จดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว จึงสั่งไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคมหาชนตามมาตรา ๑๕
วรรคสาม ของกฎหมายฉบับเดียวกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงเห็นว่า การตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ
พรรคในรายการชื่อพรรคราษฎร เป็นพรรคมหาชน เป็นการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ เพราะชื่อพรรคเป็นรายการหนึ่งของ
ข้อบังคับพรรค จึงเป็นการดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยชี้ขาด ยกคำร้องของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗

ผู้ร้องจึงยื่นคำแถลง ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗
พร้อมเอกสารประกอบมาเพื่อขอปิดคดี และยื่นยื่นขอศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามคำร้องของผู้ร้อง

พิจารณาแล้ว ผู้ร้องได้ใช้สิทธิตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ ด้วย ดังนี้

มาตรา ๑๔ “เมื่อได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพิจารณาตรวจสอบในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ผู้จัดตั้งพรรคการเมืองเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ และมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน

(๒) นโยบายและข้อบังคับพรรคการเมืองมีลักษณะไม่ขัดต่อมาตรา ๑๐

(๓) เอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองมีรายการครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๓

(๔) คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ และ

(๕) ชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าถูกต้องและครบถ้วน ให้นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่า คุณสมบัติหรือจำนวนของผู้จัดตั้งพรรคการเมือง หรือนโยบายและข้อบังคับพรรคการเมือง หรือคุณสมบัติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๔) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๕ “ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔ (๓) มีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๓ หรือมีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่

วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่
ได้รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียน

เมื่อผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองได้แก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้ถูกต้องและครบถ้วน
ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือ
ให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสารดังกล่าว

ถ้าผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง
หรือดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมือง
และให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวัน
นับแต่วันที่สั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมือง”

จึงเห็นว่า มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดตามคำร้องเพียงประเด็นเดียว
คือ การสั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นไปตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ หรือไม่

เมื่อได้พิจารณาข้อเท็จจริงและเอกสารประกอบในสำนวนคดีแล้ว เห็นว่า ปัญหาเกิดขึ้น
เนื่องจาก นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคมหาชน (ผู้ร้อง) ได้ยื่นคำขอ
จัดตั้งพรรคมหาชนต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ ในวันเดียวกันกับวันที่พรรคราษฎรยื่นขอเปลี่ยนแปลง
ข้อบังคับเพื่อเปลี่ยนชื่อพรรคเป็นพรรคมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ แล้ว ได้มีคำสั่งตอบรับการเปลี่ยนชื่อ
พรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน ส่วนการขอจัดตั้งพรรคมหาชนโดยผู้ร้องนั้น นายทะเบียนพรรคการเมือง
ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕
แจ้งให้ผู้ร้องจัดส่งและแก้ไขหลักฐานประกอบการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง ๑๐ รายการ โดยแจ้ง
ไปด้วยว่า นายทะเบียนได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคราษฎรในรายการชื่อพรรคจาก
พรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชนแล้ว แต่ผู้ร้องไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคการเมืองที่ขอจัดตั้งจากพรรคมหาชน
ให้เป็นชื่ออื่น ทำให้ซ้ำกับชื่อพรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนจึงสั่ง
ไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคมหาชน ตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ของกฎหมายฉบับเดียวกัน ซึ่งผู้ร้อง

ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว จึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๗

พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดอำนาจหน้าที่และหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบและจัดทำคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าจะรับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมืองหรือไม่ โดยกำหนดให้นายทะเบียนตรวจสอบคำขอเลือกตั้งพรรคการเมือง จำนวน ๕ รายการ ดังนี้

(๑) ผู้เลือกตั้งพรรคการเมืองเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ และมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน

(๒) นโยบายและข้อบังคับพรรคการเมืองมีลักษณะไม่ขัดต่อมาตรา ๑๐

(๓) เอกสารการขอเลือกตั้งพรรคการเมืองมีรายการครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๓

(๔) คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ และ

(๕) ชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้เลือกตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว

ทั้งนี้ในการทำคำสั่งรับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมือง นายทะเบียนจะกระทำได้อีกต่อเมื่อนายทะเบียนได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่า คำขอเลือกตั้งพรรคทั้ง ๕ รายการข้างต้นมีความถูกต้องและครบถ้วน โดยต้องแจ้งคำสั่งดังกล่าวเป็นหนังสือให้ผู้เลือกตั้งพรรคการเมืองทราบภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับคำขอเลือกตั้งพรรคการเมือง

ส่วนการสั่งไม่รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคกำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการตามเงื่อนไขและวิธีการดังนี้

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่า คุณสมบัติหรือจำนวนของผู้เลือกตั้งพรรคการเมือง หรือนโยบายและข้อบังคับพรรคการเมือง หรือคุณสมบัติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๔) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้เลือกตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอเลือกตั้งพรรคการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไปแก้ไขเอกสารในคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้ครบถ้วนถูกต้อง ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่า เอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองรายการในเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ครบถ้วนตามแบบที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา ๑๓ หรือมีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง นายทะเบียนต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อดำเนินการแก้ไขภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียน เมื่อผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองได้แก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสารดังกล่าว แต่ถ้าผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมือง หรือดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง และแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สั่งไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองในนามพรรคมหาชนต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ ในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา โดยมีนายปาน พึ่งสุจริต รองเลขาธิการของพรรคการเมืองซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วในชื่อ “พรรคราษฎร” ได้มายื่นหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงชื่อบังคับของพรรคราษฎรในรายการ “ชื่อพรรค” โดยเปลี่ยนแปลงชื่อเป็น “พรรคมหาชน” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ ในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา ซึ่งเป็นวันเดียวกัน

พิจารณาแล้ว เห็นว่า หลักฐานและเหตุผลในการทำคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่เสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญมีน้ำหนักรับฟังได้มากกว่าหลักฐานและเหตุผลของผู้ร้อง เพราะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๑ (๑) บัญญัติให้ “ชื่อพรรคการเมือง” เป็นรายการที่ต้องมีอยู่ในชื่อบังคับพรรคการเมือง และมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ว่า “เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง...ชื่อบังคับพรรคการเมือง... ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือ

ต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว วรรคสอง บัญญัติว่า “การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม” ดังนั้น การที่พรรคราษฎรแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายชื่อพรรค โดยเปลี่ยนจากพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน และนายทะเบียนได้ดำเนินการตรวจสอบแล้วว่าเอกสารแจ้งเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคของพรรคราษฎรครบถ้วนถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด และการประชุมใหญ่ของพรรคราษฎรเพื่อการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคเป็นไปตามข้อบังคับพรรคดังกล่าวคือ มีองค์ประชุมครบถ้วน การเชิญประชุมและการเรียกประชุมถูกต้อง ก่อนที่จะมีคำสั่งตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว แม้ว่าผู้ร้องจะยื่นคำขอจัดตั้งพรรคมหาชนในวันเดียวกันกับพรรคราษฎรแจ้งขอเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค โดยเปลี่ยนชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน ซึ่งเป็นชื่อที่ซ้ำกันก็ตาม แต่เนื่องจากไม่ใช่กรณีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการในกรณีที่มีผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งมีชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกันและยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองในวันเดียวกัน โดยนายทะเบียนจะต้องแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทำความเข้าใจว่าผู้จัดตั้งพรรคการเมืองคนใดจะเป็นผู้มีสิทธิใช้ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้น แต่อย่างไรก็ดี กรณีจึงเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓

สำหรับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชนซึ่งผู้ร้องได้ยื่นขอจัดตั้งไว้ นั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ดำเนินการตรวจสอบเอกสารการขอจัดตั้งพรรคมหาชนของผู้ร้อง ซึ่งเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง เมื่อตรวจพบว่า เอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๑) มีข้อบกพร่องไม่ถูกต้องและครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้หลายรายการ ได้แจ้งให้ผู้ร้องแก้ไขเอกสารในคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้ครบถ้วนถูกต้องภายใน ๗ วัน ซึ่งเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ เมื่อผู้ร้องได้แก้ไขแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบคำขอจัดตั้ง

พรรคการเมืองที่ให้แก่ไขเพิ่มเติมแล้วปรากฏว่า ไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคการเมืองจากพรรคมหาชนเป็นชื่อพรรคการเมืองอื่นทำให้ชื่อพรรคการเมืองซ้ำกับชื่อพรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมืองที่เปลี่ยนชื่อมาจากพรรคราษฎร จึงตั้งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชน ซึ่งเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๕) ดังนั้น คำตั้งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชนของนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ แล้ว ส่วนประเด็นอื่นไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยชี้ขาดให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ